

Autor: Anna Skubisz

Temat: Stosunki państwo – Kościół w latach 1945–1965. Od „polityki mijania” i stalinizmu po „Orędzie Biskupów do ich Niemieckich Braci w Chrystusowym Urzędzie Pastorskim”

Scenariusz jest przeznaczony do realizacji w szkole ponadgimnazjalnej, na lekcji historii.

Liczba uczniów: klasa

Czas trwania lekcji: 45 minut

Cel lekcji

Uczeń:

- zna podstawowe fakty związane z okolicznościami kształtowania się stosunków pomiędzy państwem polskim a Kościołem po II wojnie światowej z uwzględnieniem obszaru Ziemi Odzyskanych w tym Dolnego Śląska;
- porównuje mapę przedstawiającą zasięg terytorialny diecezji przed II wojną światową i po II wojnie światowej – rozważa zmiany terytorialne do których doszło po 1945 roku;
- rozumie pojęcie „polityki mijania” w pierwszych latach stalinizmu;
- potrafi sformułować opinię na temat polityki PRL w stosunku do Kościoła do roku 1953 i decyzji Biura Politycznego o uwięzieniu Prymasa Stefana Wyszyńskiego;
- potrafi wymienić zmiany w polityce PRL w stosunku do Kościoła w dobie „odwilży”;
- wskazuje inicjatywy Kościoła mające na celu zbliżenie między Polską a Niemcami: obecność bp. Kominka podczas ostatniej sesji Soboru Watykańskiego II i redakcja treści „Orędzia Biskupów do ich Niemieckich Braci w Chrystusowym Urzędzie Pastorskim”;
- potrafi skonfrontować i ocenić reakcję władz PRL na Orędzie z ówczesnymi stosunkami politycznymi i międzynarodowymi;
- potrafi wykorzystywać materiał źródłowy do tworzenia narracji historycznej.

Metody dydaktyczne

- rozmowa nauczająca,
- dyskusja na forum klasy,
- praca pod kierunkiem nauczyciela i praca samodzielna nad tekstem źródłowym oraz historiograficznym.

Struktura lekcji

Część organizacyjna lekcji trwająca 5 minut:

- przedstawienie założeń merytorycznych zajęć,
- przekazanie materiałów pomocniczych.

Wprowadzenie: rozmowa nauczająca – sytuacja polityczna i społeczna po zakończeniu II wojny światowej, stosunki państwo – Kościół po 1945 do 1953 roku

Część I

Praca w grupach nad materiałem zawartym w opracowaniu. *Podziemie antykomunistyczne 1945–1954. Kościół wrogiem ludu*, Wydawnictwo, bezpłatny dodatek do „Gazety Wyborczej”, str. 6–11

Grupa I

- Sytuacja na ziemiach polskich po 1945 roku, Bolesław Piasecki i PAX, 1949 – Dekret o ochronie sumienia i wyznania

Grupa II

- Sprawa Caritasu i „Księża Patrioci”

Grupa III

- Apogeum represji 1951–1953 i konsekwencje dla Kościoła

Podsumowanie pracy w grupach

- Wniosek sformułowany w grupach dotyczący sytuacji w PRL oraz stosunków pomiędzy państwem i Kościołem do roku 1953.

Część II

Wprowadzenie

– sytuacja polityczna w latach „odwilży”,

– geneza obrad Soboru Watykańskiego II i jego polscy uczestnicy,

– praca w oparciu o fragmenty tekstu zawartego w opracowaniu Wojciecha Kucharskiego *Zrobiliśmy, co mogliśmy. Kulisy powstania listu biskupów polskich do biskupów niemieckich*, str.19–31, [w:] „Polska – Niemcy pojednanie.” *Od Orędzia Biskupów Polskich do spotkania w Krzyżowej*, Kwartalnik „Pamięć i Przyszłość” 1/2009(3)

- Uczniowie otrzymują tekst Orędzia – podczas dyskusji przedstawiają stanowisko polskiego Kościoła odnosząc je do sytuacji międzynarodowej m.in.: kwestii stosunków polsko-niemieckich
- Uczniowie oceniają reakcję władz PRL na Orędzie i formułują wniosek dotyczący stanowiska władz i jej wpływu na społeczeństwo.

Materiały dydaktyczne

1. <http://www.kardynalkominek.pl/pl/Oredzie/O-Oredziu/Pojednanie-polsko-niemieckie-oraz-historia-Oredzia-Biskupow-Polskich-do-ich-Niemieckich-Braci-w-Chrystusowym-Urzedzie-Pasterskim>
2. Wojciech Kucharski *Zrobiliśmy, co mogliśmy. Kulisy powstania listu biskupów polskich do biskupów niemieckich*, str.19–31, [w:] „Polska – Niemcy pojednanie” Od Oredzia Biskupów Polskich do spotkania w Krzyżowej, Kwartalnik „Pamięć i Przyszłość” 1/2009(3)
3. *Podziemie antykomunistyczne 1945–1954. Kościół wrogiem ludu*, Wydawnictwo, bezpłatny dodatek do „Gazety Wyborczej”, str. 6–11

Proponowana praca domowa

Uczniowie samodzielnie udają się do czytelni czasopism Biblioteki Uniwersyteckiej i tam odnajdują artykuły prasowe mówiące o reakcji na Odezwę. W oparciu o odnalezione materiały piszą krótką wypowiedź, w której charakteryzują stanowisko określonych organów prasowych na Odezwę.